

Handelshögskolan
VID GÖTEBORGS UNIVERSITET

Redovisningseffekter på Goodwill före och efter IFRS 3

-En jämförelse mellan IT-branschen och skogsindustrin

Kandidatuppsats i företagsekonomi
Höstterminen 2006

Handledare: Andreas Hagberg
Författare: Nina Larsson 811009
Jessica Lagervall 790912

Förord

Vi vill tacka vår handledare Andreas Hagberg som väglett oss under vårt arbete med uppsatsen. Vi vill också rikta ett stort tack till våra respondenter på Öhrlings PricewaterhouseCoopers, Deloitte, Ernst & Young och Lindebergs Grant Thornton, som har ställt upp på intervjuer och har bidragit med värdefull information. Författarna vill även tacka Anders Johnard för att han har hjälpt oss att korrekturläsa uppsatsen, men också för det stöd som han har gett oss under arbetet.

Göteborg i januari 2007

Nina Larsson

Jessica Lagervall

Sammanfattning

Examensarbete i företagsekonomi, Handelshögskolan vid Göteborgs Universitet

Extern redovisning, Kandidatuppsats, Ht 2006

Författare: Nina Larsson och Jessica Lagervall

Handledare: Andreas Hagberg

Titel: Redovisningseffekter på Goodwill före och efter IFRS 3 - *En jämförelse mellan IT-branschen och skogsindustrin*

Bakgrund och problem: Redovisningens utveckling har historiskt sett präglats utav två olika traditioner, den kontinentala och den anglosaxiska traditionen som har olika syn på formen för redovisningen. Inom det anglosaxiska synsättet läggs det förutom överensstämmelse med lagstiftningen stor vikt vid att redovisningen ger en rättvisande bild.

En av IFRS standarder är IFRS 3, vars syfte är att skapa överensstämmelse med USA:s regler gällande företagsförvärv för att harmonisera redovisningen internationellt. IFRS 3 innehåller bestämmelser över hur rapporteringen av företagsförvärv skall gå tillväga.

Tidigare ansågs värdet på goodwill vara en restpost från övervärden som uppstått vid företagsförvärv.

Syfte: Avsikten med uppsatsen är att jämföra hur börsnoterade företag inom skogs- och pappersindustri och IT-företag hanterar goodwill före och efter IFRS 3.

Avgränsningar: Författarna avgränsar sig från internt upparbetad goodwill och studien kommer inte heller att omfatta negativ goodwill.

Uppsatsen avgränsas till att gälla två till synes skilda branscher, skogsbranschen som har en betydande andel materiella anläggningstillgångar och IT-branschen som har en stor andel immateriella tillgångar.

Metod: En kvalitativ undersökningsmetod har författarna använt sig av, där primärdata har samlats in genom 4 intervjuer av revisorer. Sekundärdata består av material från litteratur, artiklar, standarder och en översiktlig granskning av årsredovisningar.

Resultat och slutsats: Författarna anser att det inte finns några egentliga skillnader mellan de olika branschernas sätt att hantera goodwill utan det är framförallt skillnaden på vilken tillgångsmassa som det förvärvade företaget har. Eftersom skogsföretagen generellt förvärvar företag med tillgångar i högre grad vilka hänförs till materiella anläggningstillgångar har de automatiskt ett lägre värde på sin goodwillpost. Detta synliggörs även i författarnas granskning av årsredovisningar från de olika branscherna.

Förslag till fortsatt forskning: Det vore intressant att utföra en liknande undersökning om ett par år då skillnaderna troligtvis är större eftersom IFRS ännu är i introduktionsfasen. Det skulle också vara intressant att undersöka om företag generellt hanterar posten för goodwill annorlunda under en lågkonjunktur.

Innehållförteckning

Förord	2
Förkortningar.....	6
1. Inledning.....	7
1.1 Bakgrund	7
1.2 Problemdiskussion	8
1.3 Syfte	9
1.4 Studiens genomförande	9
1.6 Uppsatsens disposition	9
2. Metod	11
2.1 Tillvägagångssätt.....	11
2.2. Val av metod	11
2.2.1 Urval av årsredovisningar	12
2.2.2 Urval av intervjuer	12
2.2.3 Intervjuer	12
2.3 Metodproblem	13
2.3.1 Validitet	13
2.3.2 Reliabilitet	14
2.4 Empiri och analys.....	14
2.5 Källkritik	14
3. Teoretisk referensram.....	16
3.1 Vad är Goodwill?	16
3.2 Redovisningsorganens utveckling och bakgrund	17
3.3 Redovisningens harmonisering	17
3.4 Koncernredovisning före IFRS	18
3.4.1 RR 1:00 - Koncernredovisning	19
3.4.2 Redovisningsrådets rekommendation RR 17 - Nedskrivningar	19
3.5 SFAS 141 och SFAS 142.....	20
3.6 Koncernredovisning efter införandet av IFRS	20
Begriplighet.....	20
Relevans	21
Tillförlitlighet.....	21
Jämförbarhet.....	22
3.6.1 IFRS 3	22
3.6.2 Väsentliga nyheter i IFRS 3	22
3.6.3 Nedskrivningskontroll.....	24
4. Empirin.....	25
4.1 Sammanfattning av intervjuer	25
4.1.1 Tillbakablick på RR1: 00	25
4.1.2 Nuvarande regelverk IFRS 3.....	25
4.1.3 Goodwill.....	26
4.1.4 Branschfrågor	26
4.1.5 Tillförlitlighet	27
4.1.6 Jämförbarheten	28
4.1.7 Rättvisande bild.....	28
4.2 Sammanställning av årsredovisningarna.....	28
4.2.1 Andel goodwill i relation till totala tillgångar	28
4.2.2 Andel goodwill i relation till omsättningen.....	29
4.2.3 Avskrivningar.....	29
4.2.4 Nedskrivningstest	31

4.2.5 Goodwill.....	31
4.2.6 Redovisningsprinciper.....	31
5.1 Inledning.....	32
5.2 Tillbakablick i redovisningen.....	32
5.3 Det nya regelverket	32
5.4 Goodwill.....	33
5.5 Branschfrågor	34
5.6 Tillförlitlighet	36
5.7 Jämförbarhet.....	36
5.8 Rättvisande bild.....	37
6. Slutsatser	38
6.1 Förslag till vidare forskning	39
6.2 Slutord	39
7. Litteraturlista	40
7.1 Intervjuer	41
7.2 Figurförteckning.....	41
7.3 Årsredovisningar, 2004 och 2005	41
Bilaga 1	42
Intervjufrågor	42

Förkortningar

FAR	Föreningen Auktoriserade Revisorer
FASB	Financial Accounting Standards Board
IAS	International Accounting Standards Board
IASB	International Accounting Standards Board
IFRS	International Financial Reporting Standards
RR	Redovisningsrådets rekommendationer
ÅRL	Årsredovisningslagen

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Historiskt härstammar den svenska redovisningen ur den kontinentala redovisningstraditionen, som bygger på en företagskultur med få ägare med nära koppling till både beskattning och borgenärer. Traditionen lägger tonvikten på regleringsfrågor gällande utformningen på de finansiella rapporterna, som ordningsföljd i balans- och resultaträkningen, termer på poster etc. Men den har inte i samma utsträckning intresserat sig för värderingsfrågor av tillgångar.

Intressenter av de finansiella rapporterna kom i och med den ökade globaliseringen alltmer att efterfråga en jämförbar redovisning. Där företag kunde värderas utifrån en likvärdig bedömning med värderingsfrågor i centrum oavsett på vilken marknad företaget befann sig. Målet var att skapa harmonisering av redovisningssynsättet mellan den amerikanska redovisningsorganisationen FASB, där aktieägaren sågs som den främsta mottagaren av ekonomiska rapporter och den europeiska inställningen med stark reglering. Interesseorganisation IASB är en europeisk motsvarighet till FASB, som arbetar för en global enhetlig redovisning mellan olika redovisningstraditioner. EU-kommissionen fick år 2002 i uppdrag att utveckla ett regelverk som grundar sig på rekommendationer utformande av IASB. Resultatet av uppdraget blev regelsamlingen, IFRS vilket infördes för alla börsnoterade bolag inom EU från den 1 januari 2005.

I och med de nya standarderna fokuseras det i en allt högre grad på den information, som lämnas och det blir alltmer väsentligt att utgå från kvalitativa egenskaper som jämförbarhet, tillförlitlighet och rättvisande bild i de finansiella rapporterna.

I jämförelse med de äldre redovisningsrekommendationerna i Sverige har införandet av regelverket IFRS och i synnerhet dess standard gällande företagsförvärv, IFRS 3 medfört betydande förändringar. Det är framförallt skillnaden på synen i hantering av goodwill som har förändrats. Det är numera inte tillåtet att genomföra en systematisk avskrivning utan istället ska företagen varje år genomföra minst en nedskrivningsprövning för att undersöka ifall det finns ett behov för nedskrivning. Det ska dessutom framgå i de finansiella rapporterna vilka bedömningar som företagen utgått ifrån vid prövningen.

Goodwill måste i och med IFRS 3 preciseras och om det går att identifiera immateriella tillgångar i goodwillvärdet så ska de också redovisas som sådana och inte i goodwillposten. Goodwill har i och med införandet gått ifrån att i tidigare rekommendationer ses som en restpost i balansräkningen till att vara en tillgång som har en livslängd på obestämbar framtid.

1.2 Problemdiskussion

Från och med 1 januari, 2005 är det inte tillåtet att göra avskrivningar på goodwill, utan istället görs en nedskrivningsprövning av det bokförda värdet. Effekten av detta kan leda till att goodwillbeloppet minskar och blir då väsentligt lägre än tidigare. En annan effekt är att den ekonomiska livslängden på goodwill inte behöver uppskattas.

I och med att företagen nu får göra en årlig nedskrivningsprövning kan detta medföra att nettovinsten ökar. Skulle de förväntade nettovinsterna utebli och en nedskrivning göras kan det resultera i stora förändringar i resultatet. Kassaflödet påverkas inte av avskrivningar eller nedskrivningar på goodwillposten, men däremot påverkas nyckeltal som i sin tur påverkar resultatet¹.

Förutsättningarna när det gäller materiella och immateriella tillgångar skiljer sig väsentligt mellan olika branscher. Inom IT-branschen ligger de mesta tillgångarna i personal, varumärken, kundkrets med mera. Företagsförvärven inom denna bransch är dessutom mycket frekventa då företag köper upp varandra för att komma åt kunskap etc. För en bransch som skogsindustrin så ligger de flesta tillgångarna däremot i maskiner, anläggningar och skog. Det vore därför intressant att jämföra hur dessa olika branscher hanterar goodwill, men också se ifall implementeringen av IFRS 3 gett olika konsekvenser i olika branscher.

Utifrån problemdiskussionen är det tänkt att författarna skall forska kring frågeställningarna.

Hur redovisar IT företag och skogsindustri goodwill före och efter införandet av IFRS 3?

Finns det några skillnader mellan branscherna i redovisningen?

¹ Arnell, 2004

1.3 Syfte

Syftet med uppsatsen är att jämföra hur börsnoterade företag inom en bransch med betydande andel materiella anläggningstillgångar som skogs- och pappersindustriföretag hanterar goodwill. Detta i jämförelse med IT företag som säljer konsulttjänster, vilka har en stor andel immateriella tillgångar. Avsikten med uppsatsen är att se effekterna före och efter införandet av IFRS 3.

1.4 Studiens genomförande

Uppsatsen avgränsas till att gälla två till synes skilda branscher, skogsbranschen som har en betydande andel materiella anläggningstillgångar och IT-branschen som har en stor andel immateriella tillgångar.

Studien utgår från intervjuer med revisorer gällande de konsekvenser på redovisningen som införandet av IFRS 3 har gett. Författarna genomför också en undersökning av årsredovisningar på företag inom IT branschen och skogindustrin för att understödja de resultat författarna fått fram efter genomförda intervjuer.

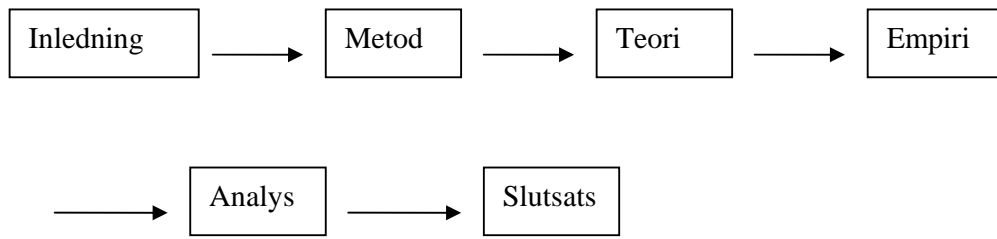
Detta ska sedan leda fram till en jämförelse mellan de olika branscherna för att se eventuella skillnader gällande goodwill. I årsredovisningarna kommer författarna främst att granska företagets andel goodwill i relation till deras totala tillgångar och företagets omsättning. Författarna kommer även att studera de avskrivningstider som var gällande för goodwillposten innan IFRS samt de nedskrivningar som genomförts sedan införandet 2005 och deras motivering.

Författarna avgränsar sig från internt upparbetad goodwill och studien kommer inte heller att omfatta negativ goodwill.

1.6 Uppsatsens disposition

Läsaren får en inledande beskrivning om ämnet till uppsatsens problemområden, som mynnar ut till en problemdiskussion, frågeställning, syfte och en kortfattad beskrivning av studiens genomförande. I kapitel två görs en beskrivning av tillvägagångssättet för uppsatsen. Där anges förklaringar till vilka metoder som nyttjats samt diskussion kring metodproblem med detta förfaringssätt. I teorikapitlet presenteras hur goodwill redovisades före och efter införandet av IFRS 3. I kapitel fyra redovisas det empiriska resultatet genom sammanställning av intervjuer med revisorer samt valda årsredovisningar granskas översiktligt. Analysen av empirin sker i kapitel fem och bygger på uppsatsens teoretiska referensram och det empiriska resultat som uppkom i kapitel fyra samt författarnas egna idéer och åsikter som framkommit under arbetets gång. I sista kapitlet presenterar författarna sina slutsatser som svarar på uppsatsens frågeställning och syfte. Kapitlet innehåller även förslag på fortsatt forskning gällande problemområdet samt författarnas åsikter om arbetet i stort.

Författarna kommer att utgå ifrån figuren nedan:

Figur 1 *Uppsatsens upplägg*

2. Metod

I detta kapitel redogörs i detalj det perspektiv som undersökningen utgår ifrån samt hur författarna praktiskt har gått tillväga för att uppnå syftet. Vidare beskrivs de metodproblem som uppstått. Författarna har arbetat för att säkerhetsställa möjligheten för evaluering och replikering.

2.1 Tillvägagångssätt

För att bekanta sig med ämnet och få en djupare kunskap om goodwill, började författarna med att läsa in sig på litteratur såsom Guiden till IFRS 3, artiklar ur Balans och tidigare uppsatser som behandlade ämnet. Instuderandet av all information bidrog till att författarna fick en grund att stå på, gällande IFRS 3 och goodwill. Det gav även en förståelse för de problem som kan uppstå i och med införandet av IFRS 3.

Efter att ha studerat IFRS 3, gav det författarna en idé att jämföra två helt olika branscher. Anledningen till att valet föll på dessa två branscher var för att se effekterna på två tillsynes helt skilda branscher. Skogsindustrin är en industri som har mycket materiella anläggningstillgångar som exempelvis maskiner och anläggningar medan IT branschen är en bransch med mycket immateriella tillgångar som personal och varumärke. Därefter diskuterade författarna fram olika förslag och kom därefter fram till en avgränsning som i sin tur ledde fram till problemformulering.

För att angripa det aktuella problemet ansåg författarna att insamlade primärdata i form av intervjuer och sekundärdata i form av årsredovisningar passade bra som underlag till uppsatsen. Anledningen till att både primär- och sekundärdata användes var att få en mer djupgående och mer tillförlitlig bild av ämnet.

Efter att ha samlat in information som författarna ansåg vara till hjälp för vårt ämne utarbetades en intervjumall² och författarna tog kontakt med revisionsbyråer. Kontakten med revisionsbyråerna togs på ett tidigt stadium för att inte hamna i tidsnöd i slutet av uppsatsskrivandet.

Genomgående i uppsatsen har antaganden gjorts om att läsaren har grundläggande kunskap inom redovisning.

2.2. Val av metod

Författarna har valt två olika undersökningsmetoder i form av intervjuer och granskningar av årsredovisningar. Granskningen av årsredovisningar för IT och skogsindustrin genomförs för att se effekterna på goodwill före och efter IFRS 3 och ska understödja de resultat författarna fått fram i intervjuerna med revisorerna. Eftersom det inte finns tillräckligt med skogsbolag för att göra en tillförlitlig statistisk mätning, kommer författarna att granska alla skogsföretag på den nordiska börslistan. Bolagen presenteras i segment baserade på marknadsvärde och i sektorer efter branschtillhörighet³. För att undersökningen inte skall bli alltför omfattande och

² Se bilaga 1

³ <http://www.omxgroup.com/nordicexchange/marknaden/kursinformation/aktier>

för att det finns fler IT företag än skogsföretag på börsen har författarna valt att avgränsa sig till att enbart fokusera på IT företag som säljer konsulttjänster.

Informationskällor kan delas upp i sekundär och primär data. Primärdata är sådan information som inte funnits tillgänglig tidigare och som samlas in för första gången. Den sortens data kan vara i form av intervjuer. Författarna har valt att samla in information och material genom att göra intervjuer med revisorer. Sekundär data avser information som redan finns och som är insamlad, t ex offentlig statistik eller företagets årsredovisningar.

Sekundärdata är data som tidigare sammanställts av andra. Undersökningen av sekundär data gjordes främst med hjälp av Internets sökmotorer och universitetsbibliotekets databaser. Sökorden som användes var IFRS, IFRS 3, "Goodwill", skogsindustrin, företagsförvärv, koncernredovisning, tillförlitlighet, harmonisering och "IT-bubbla ". Ett annat sökalternativ har varit att söka bland andra uppsatser i skolans bibliotek och då under namn som Goodwill och IFRS.

2.2.1 Urval av årsredovisningar

På nordiska börsens lista presenteras bolagen i segment baserade på marknadsvärde och i sektorer efter branschtillhörighet⁴. Urvalet av årsredovisningar för skogindustrin i studien är baserad på alla skogs- och pappersföretag som finns noterade på nordiska börsen. IT-företagen har vaskats fram genom avgränsning med sökorden: Information Technology för sektor och Software & Services för industriell grupp och för industri valde författarna IT Services och slutligen IT Consulting & Others för att få en avgränsning mot företag som säljer konsulttjänster inom informationsteknologi.

2.2.2 Urval av intervjuer

Gällande intervjuer var det först tänkt att författarna skulle intervjua de sex största revisionsbyråerna i Göteborg, dock har två företag fallit bort i studien på grund av tidsbrist hos respondenterna. Till slut intervjuade författarna revisorer från Öhrlings PricewaterhouseCoopers, Deloitte, Ernst & Young och Lindebergs Grant Thornton. Valet föll på att intervjua revisorer för att revisorerna var väl insatta i ämnet och hade kunskap från många företagsförvärv.

Författarna skapade en första kontakt med de största revisionsbyråerna vid arbetsmarknadsdagarna på Handelshögskolan den 22 - 23 november. Därefter återupptog författarna kontakten via e-post och ställde en förfrågan om det fanns möjlighet att få genomföra en personlig intervju. Därpå valde företagen ut lämpliga respondenter med god kunskap om IFRS och goodwill. Dessa kontaktades av författarna. En av intervjuerna gjordes via e-post.

2.2.3 Intervjuer

En intervju kan gå till på flera olika sätt t.ex. via telefon, e-post eller personlig intervju. Personliga intervjuer valdes eftersom det ger chansen till att utveckla frågeställningen och ställa följdfrågor. Då författarna redan i förväg hade en uppfattning om vilka möjliga effekter IFRS 3 kan ha gett på redovisningen utvecklades övergripande frågor som hjälpmedel, vilka

⁴ <http://www.omxgroup.com/nordicexchange/marknaden/kursinformation/aktier>

styrde intervjuerna.⁵ De medverkande fick via e-post tillgång till frågeställningarna dagen innan för att kunna vara mer insatta i ämnet och författarnas problemformulering. Respondenterna fick alla samma standardiserade frågor för att författarna inte skall kunna leda undersökningen utan låta de medverkandes egna åsikter komma fram.⁶

Intervjuerna kan liknas vid ett vanligt samtal men är styrt när det gäller innehåll och upplägg. I och med att en personlig intervju genomförs blir tillgången till information direkt istället för att genomföra en e-post intervju där informationen då kan fördröjas och förvrängas. Personlig intervju leder till att tillförlitligheten ökar. Författarna valde att inte banda intervjuerna för att respondenterna skulle kunna ge ett så ärligt svar som möjligt och inte känna sig pressade av bandspelaren. En intervju utan bandspelare kan ge en mer öppen bild av själva intervjutillfället där respondenten kan känna sig mer fri. En önskan från respondenterna var att sammanställningen av svaren skulle ges anonymt. Även om personliga intervjuer genomförts så användes möjligheten att i efterhand använda e-post för kompletterande svar.

Författarna var tvungna till att göra vissa avgränsningar när det gällde hur många personer som skulle intervjuas och vilka som skulle intervjuas. Respondenterna var främst revisorer som i sitt dagliga arbete hanterar redovisning av goodwill och i första hand för IT-branschen eller skogsindustrin. Anledningen till att revisorer användes i studien var att de har god kännedom av olika branscher som tillämpar IFRS 3 och att de belyser ämnet från flera synvinklar. För att få en så tillförlitlig bild i studien som möjligt genomfördes intervjuerna med erfarna respondenter som varit aktiva en längre tid för att kunna jämföra effekterna på redovisningen före och efter införandet av IFRS 3.

2.3 Metodproblem

2.3.1 Validitet

Författarna började med att diskutera frågeställningen med handledaren inför intervjuerna för att de inte skulle kunna misstolkas, vilket ökade giltigheten dvs. validiteten för författarnas frågeställning.⁷

Validiteten i denna studie ökade, då intervjuerna utfördes personligen med revisorer, som alla har kunskaper att kunna ge svar på författarnas problemställning. Genom att intervjua revisorer med hög kunskap inom ämnet, gjorde det att deras svar kunde hjälpa författarna med kunskap till studien. De öppna intervjuerna bidrog till att författarna kunde ställa följdfrågor, och gav också utrymme för förtydligande av frågorna. De personliga intervjuerna gav också möjlighet till att fånga respondenternas personliga uttryck. En av intervjuerna genomfördes dock via e-post, vilket kan försämra validiteten då inga följdfrågor på ett naturligt sätt kan ställas.

⁵ Se bilaga. Intervjufrågor

⁶ Holme, Solvang, 1997

⁷ ibid

2.3.2 Reliabilitet

För att öka pålitligheten i intervjuerna antecknade författarna ner svaren i den ordning som frågorna kom. Båda författarna var också närvarande vid samtliga tillfällen, vilket underlättade sammanställningen och gav ytterligare ökad pålitlighet.

Under intervjutillfället fordras att det uppstår en tillit mellan respondent och författare för att resultatet för studien skall leda till en hög reliabilitet. Dessutom krävs det att respondenterna är kunniga inom området.⁸ Revisorer är välutbildade experter med mångårig erfarenhet inom ämnet. Författarna anser att detta är nödvändigt för att göra uppsatsen tillförlitlig och intressant.

Granskningen av årsredovisningar kan ge problem med reliabiliteten då informationen i dessa kan vara subjektiv och manipulerad. För att minska subjektiviteten arbetade författarna fram ett tillvägagångssätt där författarna studerade goodwill i förhållande till omsättning och totala tillgångar i årsredovisningarna.

2.4 Empiri och analys

I den här uppsatsen har författarna samlat in kvalitativ data, som sedan sammanställts och analyserats för att dra slutsatser tillsammans med resultatet från granskningarna av årsredovisningarna.

Syftet med empirin var att klargöra vad de olika respondenterna anser om frågeställningarna. Därför valde författarna att redogöra för respondenternas svar för varje indelat område. Därmed hamnade de olika områdena i fokus. När författarna genomfört sammanställningen av intervjuerna påbörjades analysen kring sambanden mellan det empiriska materialet och den teoretiska referensramen vilket utmynnade i en slutsats angående uppsatsens frågeställning.

2.5 Källkritik

De standardiserade frågorna inför intervjuerna var skrivna på ett enkelt sätt för att undvika missförstånd. I de fall där frågorna ändå missuppfattas försökte författarna förklara och utveckla frågan så objektivt som möjligt för att inte styra svaret.

Eftersom författarna gav ut frågorna på begäran inför intervjutillfällena kan detta ha medfört att svaren som lämnades var tillrättalagda och passade den svarande bättre i efterhand än vad ett impulsivt svar kanske skulle ha gjort.

Författarna valde att inte banta samtalen för att få en avslappnad och mer vågad bild av ämnet. Men författarna är dock medvetna om risken att viss information kan gå förlorad. I och med detta kan vissa kopplingar förbises.

För att komplettera vissa frågor och få mer uttömmande svar använde sig författarna av e-post kontakt med tidigare respondenter i efterhand. Detta kan dock leda till att följdfrågor som uppkommer på de svar som anges, går förlorade. Författarna är väl medvetna om detta.

Det är viktigt att vara medveten om att respondenten i de personliga intervjuerna har ett intresse av att kommunicera både sig själv och sitt företag, vilket kan färga resultatet av den

⁸ Holme, Solvang. 1997

kvalitativa studien. Respondenterna vill dessutom figurera anonymt i uppsatsen vilket kan tyda på att det finns ett intresse av detta. Detsamma gäller informationsupplysningen på byråernas hemsidor.

Författarna har också använt årsredovisningar från företag i de olika branscherna och dessa kan inte heller anses vara helt objektiva, eftersom de är producerade av det egna företaget med siffror som kan vara manipulerade. Dock har revisorer redan tidigare granskat årsredovisningarna och därför anser författarna att uppgifterna är tillförlitliga och lämpliga till studien.

3. Teoretisk referensram

Kapitlet framställer den teori som syftar till att ge inblick i IASBs nyutkomna standard, IFRS 3 samt hur koncernredovisningen gällande företagsförvärv har sett ut tidigare i Sverige.

Kapitlet inleds dock med en genomgång om vad goodwill består utav och om dess problematik gällande avskrivning och nedskrivning.

3.1 Vad är Goodwill?

Goodwill uppkommer då det uppstår ett övervärde vid köp av ett annat företag och kategoriseras till immateriella tillgångar. Goodwill kan delas in i två typer, goodwill vid rörelseförvärv och koncerngoodwill⁹.

Rörelseförvärv innebär att ett företag förvärvar ett annat företag genom att köpa dess tillgångar och överta dess skulder. Köpeskillingen, som då ofta överstiger det köpta företagets egna kapital benämns som goodwill. Den goodwill som skapas vid rörelseförvärvet och som inte går att identifiera eller att redovisa separat, kan tolkas som en betalning för ekonomiska fördelar som förväntas att generera avkastning i framtiden¹⁰. Detta medför att företaget betalar goodwill för att få tillgång till exempelvis välkänt varumärke, specifik kundkrets, kvalificerad personal och utvecklad organisation med etablerade relationer till leverantörer etc. Koncerngoodwill uppstår då ett aktiebolag köper aktier i annat företag. Det uppköpta företaget blir då dotterbolag och kommer sedan att ingå i koncernredovisningen.¹¹

Hur goodwill skall värderas har diskuterats sedan 1800-talets slut. En annan diskussion har varit om goodwill är en tillgång eller inte och ifall den är av ett bestående värde eller inte.¹²

Den första tydliga regeln för redovisning av goodwill kom 1944 års ABL. Men det var först vid 1970-talets mitt som det infördes en ny lagstiftning som överförde reglementet till BFL. Detta medförde att det inte enbart kom att gälla för aktiebolag utan även berörde alla övriga företag. Den enda förändring som gjordes var att en avskrivning längre än 10 år inte var tillåten. Samtidigt rekommenderade FAR att ett värde för goodwill, som uppstår i koncerner, skulle skrivas av enligt allmänna grunder som annars avser avskrivning på goodwill där avskrivningen belastar koncernens rörelseresultat.

Redovisningsrådet (RR) bildades under 1980-talet på grund av svårigheten för FAR att hantera problemen med goodwill. Företagen redovisade goodwill enligt regelverk från alla delar av världen, vilket ledde till olika tillämpningar av goodwill.¹³ En av fördelarna för svenska företag blev att avskrivningstiderna, som i Sverige var kortare än i andra länder, blev betydligt längre än tidigare, vilket ökade konkurrenskraften. Dock tilläts under 80-talet en längre avskrivningstid än 10 år i vissa speciella fall.¹⁴

⁹ Årsredovisning i koncerner Rune Lönnqvist

¹⁰ P 52, IFRS 3, Rörelseförvärv

¹¹ Arvidsson, Hansson, Linnqvist, 2001

¹² Nilsson 1998

¹³ Artsberg, 2005

¹⁴ Nilsson 1998

I början av 1990- talet kom Redovisningsrådets rekommendation, att koncerngoodwill skulle tas upp som en tillgång och att avskrivningsperioden inte borde överstiga 10 år och att den aldrig fick överstiga 20 år. Nedskrivning var heller inte tillåten om det inte ansågs nödvändigt.¹⁵

Att skriva av eller att inte skriva av goodwill är ett ämne som debatterats under en lång tid. Redan år 2001 infördes det i USA dock ett förbud mot avskrivning på goodwill

I Balans refererar Wennberg, 2001 till Sondhi, som menar att goodwill inte kan beräknas exakt och därför inte skall ses som en tillgång. I och med att goodwill inte kan beräknas skall goodwill ses som en restpost och kan därför inte klassificeras som materiella eller immateriella tillgångar¹⁶.

3.2 Redovisningsorganens utveckling och bakgrund

Redovisningens utveckling präglades i de industrialiserade länderna av de två grundläggande redovisningstraditionerna, kontinental och anglosaxisk tradition.

Den kontinentala civilrättsliga traditionen som omfattar de västeuropeiska länderna härstammar från romersk rätt, vilken har ett synsätt som är grundad på nedskrivna lagar och civilrättsliga regler. Den kontinentala traditionen menar att en felfri redovisning är den som överensstämmer med lagen.

Den anglosaxiska traditionen har sitt fäste i Storbritannien, Irland, Holland, USA samt Japan. Enligt detta synsätt är en felfri redovisning den som är ”true and fair” vilket ger redovisningen en rättvisande bild av verkligheten. Det har heller inte funnits lika stark koppling till redovisning och beskattning som det finns i den kontinentala traditionen, utan är mer baserad på olika frikopplade värderingsregler. Sverige har under det senaste decenniet påverkats av de anglosaxiska traditionerna.¹⁷

Normbildningen inom redovisning i Sverige hade fram tills 1 januari, 2005 sin härkomst från Redovisningsrådet. Avsikten med Redovisningsrådet är att skapa ordning i normbildningen, anpassa normer och normbildning till en internationell tradition och att sprida ut information gällande redovisningsfrågor. Innan Redovisningsrådet gav ut sina rekommendationer hade FAR en betydande roll inom den svenska redovisningen. I samband med att RR upphörde att ge direktiv till svenska koncernföretag slutade FAR att ge ut nya rekommendationer, men tar dock hand om gamla så länge de kan anses vara aktuella.¹⁸

3.3 Redovisningens harmonisering

Harmoniseringen av skillnader mellan länders synsätt på redovisning och dess utformning har underlättats av politiska och ekonomiska samarbeten. Lobbyverksamheten för att utöka integreringen mellan de olika traditionerna kommer främst från användare av de finansiella rapporterna men även från dess producenter.¹⁹

¹⁵ Ibid

¹⁶ Wennberg 2001

¹⁷ Smith 2006

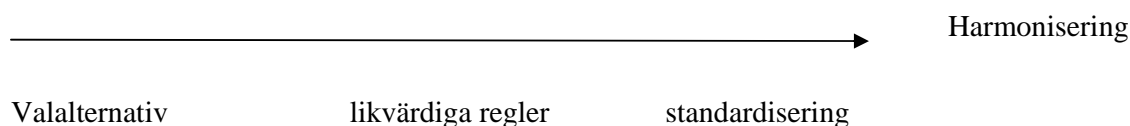
¹⁸ Nilsson, 1999

¹⁹ Nobes Christopher, Parker

Synkroniseringen mellan de olika normgivarna underlättar för investerare och övriga intressenter att utläsa och analysera finansiella rapporter som företagen ger ut. Detta ger även utländska investerare bättre förståelse ifall de vill investera i svenska företag samt ökar jämförbarheten för finansiella rapporter mellan företag i olika länder.²⁰

Vid en harmonisering av den globala redovisningen sker det en reglering av redovisningen internationellt. Det finns tre strategier gällande harmonisering:

1. Standardisering av regler vars syfte är att skapa enhetliga regler utan valmöjligheter.
2. Regler som är likvärdiga med notupplysningar.
3. Olika valalternativ där det anges vilket förslag som önskas.

Figur 2 En process med olika modeller av harmonisering²¹

Standardiseringsmodellen kan enbart tillämpas om normgivaren har en stark position. FASB har i USA uppdrag att utfärda regler som alla börsnoterade bolag måste rätta sig efter för annars riskerar de avstängning. Därigenom kan högre krav ställas på de amerikanska företagens finansiella rapporter och redovisningen anses inte vara harmoniserad förrän samtliga praktiserar samma regler. IASB har historiskt inte haft samma kapacitet att skapa och ge ut standarder utan har varit tvungen hålla till godo och acceptera olika valalternativ. Men 2002 fick EU-kommissionen i uppdrag att utveckla ett regelverk som grundar sig på IASBs rekommendationer som från och med 2005 är tvingande för alla börsnoterade företag inom EU och därmed kom IASBs betydelse att öka avsevärt.²²

Harmoniseringens dilemma beror på de olikheter som finns i redovisningen internationellt. Att utveckla en ny redovisningsstandard har inte varit helt lätt för IASB med tanke på ländernas nationella och kulturella skillnader. Ändringar av redovisningen medför kostnader som kan ha negativ påverkan för exempelvis långivare och investerare.²³

3.4 Koncernredovisning före IFRS

En koncern består av en bestämmande enhet som kallas moderföretag och en eller flera osjälvständiga enheter som benämns som dotterbolag. Redovisningen för koncernen ses ofta som betydelsefull källa till information och då framför allt för dess investerare. Fram till den 1 januari 2005 reglerades koncernredovisningen i Sverige utifrån Redovisningsrådets rekommendationer.

²⁰ Epstein Berry J., Mirza Abbas A.

²¹ Artsberg, 2005

²² Ibid

²³ Ibid

3.4.1 RR 1:00 - Koncernredovisning

Redovisningsrådets rekommendation gällande koncernredovisning, RR 1:00 fastlades i augusti 2000. RR 1:00 skapades till följd av den granskning som genomfördes av tidigare rekommendation, RR 1:96 som även den behandlade koncernredovisning. Syftet bakom granskningen var att försöka skapa en samordning mellan Redovisningsrådets rekommendation och IASBs internationella standard IAS 22, Business Combinations. RR 1:00 började gälla från och med räkenskapsåret 2002.²⁴

Företagsförvärv ska i regel redovisas enligt förvärvsmetoden med full konsolidering, men kan i undantagsfall redovisas i enlighet med en alternativmetod, kapitalandelsmetoden.²⁵ Om dotterföretagets verksamhet skiljer sig nämnvärt från koncernens resterande verksamhet där en fullständig konsolidering skulle strida mot kravet på rättvisande bild tillåts kapitalandelsmetoden. Vid samgående appliceras poolningsmetoden.²⁶

I balansräkningen redovisas goodwill till anskaffningsvärdet minus de ackumulerade avskrivningarna och därtill även eventuella nedskrivningar. Goodwillposten ska systematiskt skrivas av under nyttjandeperioden av högst tjugo år. Men om det finns starka skäl till en längre nyttjandeperiod så kan en längre avskrivningstid tillämpas. Postens nyttjandeperiod ska reflektera den framtida tidsperiod då de ekonomiska fördelarna kommer företaget tillgodo. Linjäravskrivningen ska utföras om det inte finns goda argument för någon annan metod och avskrivningen redovisas som en kostnad i resultaträkningen, vilket bidrar till ett lägre resultat för perioden.²⁷

3.4.2 Redovisningsrådets rekommendation RR 17 - Nedskrivningar

I rådets rekommendation, RR 17 beskrivs hur företag ska undersöka det redovisade värdet på tillgångarna. RR 17 anger dels tillvägagångssättet för bestämmandet av återanskaffningsvärdet och dels när det finns behov för nedskrivning respektive återinförning från tidigare på goodwillposten.²⁸ Rekommendationen bygger IASBs standard IAS 36, men särskiljer sig gällande att en tillgång får redovisas till annat än anskaffningsvärdet, vilket strider mot årsredovisningslagen.

²⁴ Eriksson, 2002

²⁵ P 29, RR 1:00, FAR 2005

²⁶ P 84, RR 1:00, FAR 2005

²⁷ P 53 - 64, RR 1:00 FAR 2005

²⁸ P 65, RR 1:00 FAR 2005

3.5 SFAS 141 och SFAS 142

Redovisningsstandarderna SFAS 141 och 142 är utformade av den amerikanska intresseorganisationen FASB och reglerar rörelseförvärv respektive goodwill samt andra immateriella tillgångar och infördes den 1 januari 2001.²⁹ Införandet av de nya regelverken i USA skapade en uppmärksam diskussion med anledning av förändringarna i redovisningen av goodwill, då avskrivning inte längre var tillåtet. Istället krävdes det ett årligt nedskrivningstest för att kontrollera behovet av en eventuell nedskrivning av goodwillposten.

Vid årsslutet av 2001 genomfördes en undersökning med de 100 företag som redovisade de största goodwillposterna i USA. Undersökningen visade att en tredjedel av bolagen vid införandet av det nya regelverket genomförde en nedskrivning på 30 % av sin goodwill. Det troligaste skälet ansågs vara att USA vid undersökningens genomförande upplevde en stagnation i ekonomin med fallande aktiekurser. Men författarna till studien såg även orsaker såsom de redovisningsskandaler som briserade under 2001 samt terrorattentatet den 11 september bedömdes även haft en påverkan på nedskrivningen.³⁰

3.6 Koncernredovisning efter införandet av IFRS

Nuvarande redovisning bygger inte i samma utsträckning på traditionella principer utan på de referensramar som inrättats och fokuserar numera i en högre grad på den information som lämnas i redovisningen. Det är mer väsentligt att utgå från kvalitativa egenskaper för hur informationen ska redovisas i jämförelse med traditionella principer. Referensramen framför dessutom att utformningen av de finansiella rapporterna ska utgå från att redovisningen genomförs på bokföringsmässiga grunder och att företaget ska fortleva.³¹

IASB (tidigare IASC) är en privat organisation, som är verksam på internationell nivå. Dess huvudsyfte är att verka för en global harmonisering av de redovisningsprinciper som tillämpas internationellt. I april 2001 fastställde IASB hur utformningen av finansiella rapporter ska se ut men också för hur standarderna ska tillämpas i praktiken. Grunden för denna referensram bygger på den föreställningsram som FASB fastlade på 70-talet.³²

Enligt IASB finns det fyra kvalitativa krav på egenskaper på god redovisningsinformation, nämligen begriplighet, relevans, tillförlitlighet och jämförbarhet.

Begriplighet

Det grundläggande kriteriet är att informationen ska vara lättfattlig för användaren av de finansiella dokumenten men regelverket nämner dock inte på vilket sätt redovisningsproducenterna ska tydliggöra sin dokumentation. Det förutsätts dessutom att läsaren har grundläggande kunskap och erfarenhet av redovisning för att förstå informationen.³³

²⁹ SFAS 141, *Business Combinations* behandlar rörelseförvärv. SFAS 142, *Goodwill and Other Intangible Assets* styr över hur goodwill och övriga immateriella tillgångar redovisas. Huefner och Largay, 2004

³⁰ Huefner och Largay, 2004

³¹ Artsberg, 2005

³² SOU, 2004:146

³³ Artsberg, 2005

Relevans

Information bedöms vara relevant om den ligger till grund för ekonomiska beslut för användaren av rapporterna. Enligt IASB kan detta dels ske genom en analys av historiska rapporter och dels en bedömning av den nuvarande situationen samt uppskattning av framtida ekonomiska händelser. Detta medför att det uppstår en återkoppling mellan historisk information och nuvarande händelser, vilket underlättar analysen av framtida trender och prognoser. Det är också av stor vikt att händelser som skiljer sig från det normala anges i rapporterna eftersom det ytterligare ökar intressentens förmåga att göra en rättvis bedömning av framtiden.³⁴

Tillförlitlighet

Egenskapen tillförlitlighet tar upp redovisningens förmåga att avbilda den ekonomiska verkligheten i ett företag. IASB tar i sin föreställningsram upp centrala variabler såsom innebörd och form, neutralitet, fullständighet, väsentlighet och rättvisande bild. Allt för att informationen som lämnas skall anses vara tillförlitlig.³⁵

Redovisningens innebörd och form utgår från den ekonomiska betydelsen av det inträffade och särskiljer sig från den juridiska strukturen. Transaktionen eller affärshändelsen bör redovisas utifrån ett ekonomiskt perspektiv och inte efter dess juridiska form.³⁶

För att finansiella rapporter ska anses tillförlitliga ställs det krav på neutralitet på den lämnade informationen. Företagen ska sträva efter att redovisningen avbildar verkligheten. Alla former av anpassning av redovisningen för att försköna bilden av ett företag strider mot dess neutralitet.

Fullständighet innebär att redovisningen inkluderar alla avgörande affärshändelser under tidsperioden. I kriteriet ingår också att redogörelsen ska beskriva företagets situation vid redovisningsperiodens slut. De finansiella rapporterna ska presentera en fullständig bild av verkligheten i rapporten för att minska risken att läsaren blir förvillad av dess information. Dock måste de ekonomiska händelserna som presenteras vara väsentliga och vara till betydelse för läsaren och kunna påverka beslut. Väsentlighetsprincipen medverkar till en begränsning av att överflödiga information lämnas.³⁷

Med rättvisande bild menas att de finansiella rapporterna inte är tillrättalagda utan visar det som är tänkt att de ska informera om. Detta medför att finansiella händelser presenteras på riktigt tillvägagångssätt i redovisningen.³⁸

IASB upptar också försiktighetsprincipen i sin föreställningsram, eftersom det ibland finns svårigheter med att värdera och uppskatta vissa poster i redovisningen. Principen innebär krav på att inte övervärdera de redovisade tillgångar och intäkter som finns i bolaget. Det är inte heller tillåtet att förringa kostnader och skulder för att förhindra en felbedömning av ett beslut. Försiktighetsprincipen har kritiserats då den kan ge en felaktig bild av redovisningen och strida mot den rättvisande bilden av koncernen. Principen har rättfärdigats på psykologiska grunder för att de som producerar redovisningen i en allt större grad innehar en övertro på

³⁴ Artsberg, 2005

³⁵ IASB, 2001

³⁶ Smith, 2006

³⁷ IASB, 2001

³⁸ Artsberg, 2005

bolagets finanser. Dessutom anses användaren i en allt högre grad missledas av en alltför positiv redovisning jämfört med en pessimistisk.³⁹

Jämförbarhet

Egenskapen ska för läsaren av de finansiella rapporterna både ge jämförbarhet mellan olika räkenskapsår för ett och samma företag och dels erbjuda jämförbarhet mellan olika företag. Innebörden av kriteriet är att redovisningsproducenterna konsekvent redovisar likartade ekonomiska händelser på samma sätt. Informationen i noterna är av särskilt stor betydelse för jämförbarheten och i synnerhet när företag byter redovisningsprincip eller då det finns flera valbara redovisningsmetoder.⁴⁰

3.6.1 IFRS 3

Från och med den 1 januari 2005 så är alla noterade företag tvungna att upprätta koncernredovisning enligt IFRS. Syftet bakom det nya regelverket är att försöka tillfredställa marknadens krav och då främst aktieägare och andra investerare. Detta har medfört att standarderna framförallt inriktas på koncernredovisning.⁴¹

IASBs standarder har en internationell grund och tar inte hänsyn till nationella lagar, regler och praxis gällande utdelning, beskattning och skydd för borgenärer.⁴² En av IASBs standarder är IFRS 3, vars syfte är att skapa överensstämmelse med de standarder som givits ut av FASB gällande företagsförvärv för att harmonisera redovisningen internationellt.⁴³

3.6.2 Väsentliga nyheter i IFRS 3

IFRS 3 innehåller bestämmelser över hur rapporteringen av företagsförvärv skall gå tillväga. I och med det nya regelverket har det uppstått väsentliga förändringar i jämförelse med de tidigare bestämmelserna i RR och IAS 22. I figuren nedan beskrivs de mest betydande förändringarna i IFRS 3.

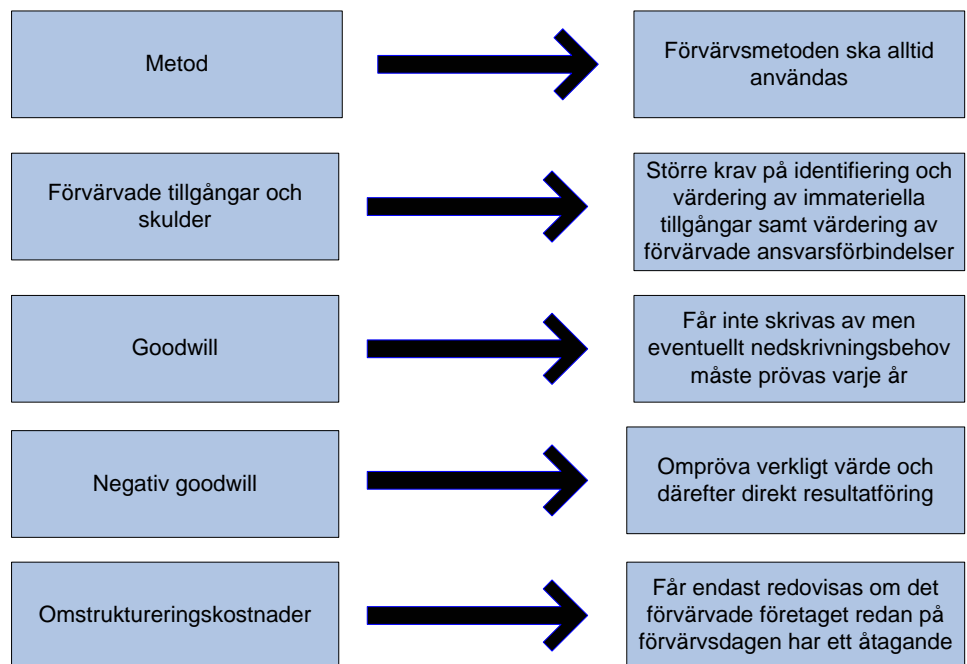
³⁹ Smith, 2006

⁴⁰ Artsberg, 2005

⁴¹ SOU 2004:146

⁴² ibid

⁴³ Deloittes hemsida, *Guide till IFRS*

Figur.⁴⁴

Tillvägagångssättet vid företagsförvärv skall i och med IFRS 3 endast vara den så kallade förvärvsmetoden och därmed är inte kapitalandelsmetoden eller poolningsmetoden numera godkänd att använda sig utav.

Alla tillgångar och skulder samt även ansvarsförbindelser som är identifierbara vid förvärvet skall redovisas till verkligt värde. Företagen har även en skyldighet i balansräkningen vid förvärvet att redovisa separata tillgångar i form av identifierbara immateriella tillgångar som varumärken, kundkontakter och forskning etc. Informationen ska vara så pass utförlig att intressenterna av de finansiella rapporterna kan uppskatta vilka konsekvenser ett företags köp kan få.

I och med införandet av IFRS 3 klassificeras goodwill numera som en tillgång som inte planenligt får skrivas av. Det ställs dessutom högre krav på att goodwillposten preciseras och ger mer information i jämförelse med tidigare rekommendationer. Nyttjandeperioden för goodwill är på obestämbar framtid och en eventuell nedgång på värdet av tillgången regleras genom nedskrivning och redovisas till anskaffningsvärde minus de ackumulerade nedskrivningarna. Resultatet blir att den kostnad, som avskrivningarna på goodwill tidigare bestod av, inte längre återfinns i redovisningen. För företag som har en verklig livslängd på goodwill, som överskrider den avskrivningstid som tidigare återfanns i RR 1:00, har med de nya reglerna ett högre redovisat resultat under samma tidsperiod.⁴⁵

Implementeringen av IFRS 3 medför att immateriella tillgångar skall särskiljas från goodwill, vilket medför att goodwillbeloppet minskar. Eftersom goodwillbeloppet minskas kommer det att leda till att beloppet i framtiden blir lägre⁴⁶.

⁴⁴ Figur nr 3, Guide till IFRS 3, s 4, Deloitte

⁴⁵ Arnell, 2004

⁴⁶ Jansson, Rydell, 2004

Negativ goodwill bildas när anskaffningsvärdet för aktierna vid förvärvet är lägre än det verkliga värdet av nettotillgångarna på det som förvärvats. Vid negativ goodwill skall köparen ompröva värdet på nettotillgångarna och om det därefter fortfarande passerar anskaffningsvärdet så skall köparen i sin koncernredovisning visa den överskjutande summan som en intäkt.

Avsättningar till kostnader för omstrukturering får enbart genomföras om den förvärvade verksamheten uppfyller de krav som ställs i IAS 37 för avsättningar. Dessutom har kraven på information ökat i högre grad i jämförelse med Redovisningsrådets rekommendationer.

3.6.3 Nedskrivningskontroll

Minst en gång varje år ska företagen genomföra en nedskrivningsprövning för att bedöma värdet på goodwillposten och se om det existerar ett nedskrivningsbehov i enlighet med IAS 36. Om företaget har anledning att tro att goodwillvärdet därefter har minskat ytterligare ska företaget göra kontroller oftare än en gång per år.⁴⁷

Vid en nedskrivningskontroll ska beloppet på goodwillposten placeras ut så långt som möjligt i företagets organisation till en eller flera kassagenererande enheter⁴⁸ som affärsområde, produkt eller dotterföretag. Företaget ska först beräkna ett återvinningsvärde⁴⁹ på den kassagenererande enheten som är tänkt att kontrolleras vid en nedskrivningsprövning. Detta värde ska sedan sättas i relation till det redovisade värdet. Om återvinningsvärdet är lägre än det redovisade värdet på den kontrollerade enheten skall företaget genomföra en nedskrivning, vilken främst ska placeras på den goodwill som tillhörde enheten från början. Om detta inte är tillräckligt så ska sedan det överskjutande beloppet spridas ut på enhetens resterande tillgångar.⁵⁰

Bedömare anser att införandet av nedskrivningsprövning av goodwill kommer att bli mer opålitlig eftersom posten kommer att få fler ryckiga rörelser än tidigare. Detta menar experterna ger företagen grund för att anlita fler redovisningskonsulter, främst för att undvika de negativa konsekvenser som en nedskrivning av goodwill på ett ansenligt belopp kan ge. Företagens kostnader för framtagning av de finansiella rapporterna kommer i och med det också troligtvis att öka.⁵¹

Nettoresultatet kommer att öka hos de företag som inte genomför en nedskrivning. Men däremot om ett dotterbolag i koncernen inte gett den förväntade ekonomiska utveckling som koncernen hoppats på vid förvärvet, blir följden en nedskrivning på goodwillposten, vilket kan leda till stora förändringar i koncernens resultat.⁵²

Det är inte heller tillåtet att skriva upp goodwill och inte längre godkänt att återföra tidigare nedskrivning av goodwill. Företag ska även ge mer detaljerad upplysning om de bedömningar som bolagen har utgått ifrån vid prövningen av de kassagenererande enheterna.⁵³

⁴⁷ En guide till IFRS 3, Deloitte

⁴⁸ cash generating unit = kassagenererad enhet

⁴⁹ Återvinningsvärdet är det högsta av en tillgångs nettoförsäljningsvärde och nyttjandevärde

⁵⁰ En guide till IFRS 3, Deloitte

⁵¹ Reason, 2003

⁵² Arnell, 2004

⁵³ IAS 36, punkt 126-137

4 Empirin

Detta kapitel består av fyra stycken intervjuer med utvalda revisorer. Avsnittet är utformat så som intervjumallen är uppdelad. Därför redogörs respondenternas svar för varje indelat område. Därmed hamnade områdena i fokus.

4.1 Sammanfattning av intervjuer

4.1.1 Tillbakablick på RR1: 00

Revisor A ser fördelar med Redovisningsrådets rekommendationer eftersom avskrivningarna utfördes enligt plan på goodwill och detta var enkelt att tillämpa. Det var heller inte lika tidskrävande i jämförelse med det nuvarande regelverket. Främsta anledningen till detta enligt respondent D var det lägre antalet upplysningskrav. Detta ligger i linje med vad revisor B tycker, men ser för övrigt inga direkta fördelar med den äldre praxisen i jämförelse med det nya regelverket. Nackdelar enligt revisor A var bristen på tydlighet och därmed kom praxisen aldrig att tillämpas fullt ut. Revisor C bedömer att goodwillposten tidigare fick ett högre värde eftersom goodwillen då inte var tillräckligt specificerad. En fördel som revisor C kan se var att goodwillen inte behövde värderas i materiella tillgångar. Den stora nackdelen enligt C var att RR 1:00 inte visade tillräckligt med information om vad företaget egentligen betalade för vid förvärvet.

4.1.2 Nuvarande regelverk IFRS 3

Förhoppningar hos revisor A inför implementeringen av det nya regelverket IFRS 3 var att företagen skulle utnyttja det nya regelverket fullt ut med alla dess fördelar. Revisor C som har tidigare erfarenhet av FASBs standarder, förväntade sig att införandet av IFRS 3 skulle ha ungefär samma eller likartade effekter i Sverige som införandet av FAS 141 och 142 hade haft några år tidigare i USA. Då innehållet i regelverket hade debatterats under en längre period ansåg respondent D sig inte ha några särskilda förväntningar. D ansåg att förändringarna främst gällde principiella frågor i relation till RR 1:00, men att redovisningstekniken var den samma som innan.

I dagsläget, nästan två år efter införandet, tycker revisor A att företagen inte riktigt har tagit till sig IFRS 3 ännu. Troligtvis på grund av att de vill undvika de stora effekter som kan uppkomma vid införandet av nytt regelverk. Detta kan leda till att företagen skjuter upp sina nedskrivningar i enlighet med IFRS 3 och därmed minskar komplexiteten. Revisor B's farhågor vid införandet var att det skulle leda till skillnader i att utläsa mer information om förvärvet. Dock var rädslan stor när det kom att gälla värdering av goodwill, eftersom det inte fanns någon praxis att följa. Detta ledde till att första året blev svårt, speciellt med säkerheten kring redovisningen. Revisor C hoppas och tror dock att alla rutiner kommer att sätta sig så småningom. Det positiva med införandet av IFRS 3 var enligt C framförallt att det skulle bli spännande att sätta sig in i de nya rutinerna och att börja arbeta med dem.

Respondent D berättar att det som främst diskuterats sedan införandet är svårigheten med att skilja på förvärvade immateriella tillgångar från förvärvad goodwill. Enligt D tycker många företag att denna process både är svår och subjektiv. Däremot var de flesta företag enligt D positiva till att goodwill inte längre får skrivas av. Respondenten skriver också att de främsta

fördelarna med det nya regelverket är att det är mer teoretiskt korrekt att kravet på de förvärvade immateriella tillgångarna numera ska särskiljas och redovisas separat. Detta ger enligt D upphov till en mer rättvisande bild av företagets bokföring som på sikt leder till att goodwillvärdet reduceras.

Revisor B anser att nackdelarna är väldigt beroende av bedömningarna och om informationen är felaktig får kunderna, aktörerna och konkurrenterna en felaktig bild av företaget. B ser också en stor risk med subjektiva bedömningar från företagen. Gemensamt för alla respondenter är att regelverket IFRS 3 är betydligt mer utförligt och att det i dagsläget ställs betydligt högre krav på redovisningen jämfört med tidigare. Det är arbetskrävande att dokumentera och uppfylla de högt ställda kraven i standarden med avseende på upplysningar i enlighet med punkt 66-72. Men de ser också vissa svårigheter med att genomföra en förvärvsanalys idag jämfört med tidigare. Enligt revisor C beror det främst på att företagen numera måste spjälka upp goodwillen och precisera vad de betalar för.

4.1.3 Goodwill

Revisor A hoppades på att regelverket kring goodwill skulle splittras upp bättre och göra posten tydligare och mer lättläst för att se vad som ingår i goodwillposten. Nackdelen enligt revisor A är att goodwill inte längre skrivs av enligt plan och därmed ökar osäkerheten eftersom inget kan vara för evigt. Revisor C bedömer att det är konceptuellt riktigt att inte skriva av goodwill, men ser också att det kan uppstå svårigheter med att testa framtida kassaflöde. Problemen uppstår när externt upparbetad goodwill med tiden blir svår att hålla isär från internt upparbetad goodwill då intern goodwill inte får aktiveras i IFRS 3. C menar att det är ologiskt att skriva av goodwill, men att det är logiskt att göra en nedskrivning. D anser på samma sätt som C att det på teoretiska grunder är möjligt att argumentera för att goodwill inte ska skrivas av, men påpekar också att det fortfarande är lite tidigt att utvärdera effekterna av redovisningsformen.

Det främsta problemet med IFRS 3 är enligt respondent D att identifiera vilka kassagenererande enheter som goodwill skall fördelas till. Främst för att den klassificering som genomförs kommer att påverka i vilken omfattning nedskrivningar behöver verkställas och därmed inte får påverkas subjektivt. Detta menar D motarbetas genom grundlig dokumentation.

Revisor A säger sig i dagsläget ha svårt att se vad restvärdet är på goodwill, men hade förhoppningar på att det borde bli så i alla fall. Den enda skillnaden som A ser är att goodwill inte längre kan skrivas av. I och med detta blir osäkerheten så pass stor att goodwill enligt revisor A borde skrivas av. Revisor B anser att den största skillnaden är att uppskrivning inte längre är tillåten. I och med det nya regelverket anser B att det blir mer tidskrävande för företagen när det kommer till att värdera goodwill. Därefter bedömer revisorerna utifrån kvalitén av värderingen och hur företaget tänkte när de köpte företaget. Teoretiskt sett finns det inte någon kostnad utan allt finns kvar. Konsekvenserna enligt revisor B är att det kan bli slag i redovisningen när en nedskrivning identifieras, vilket kan leda till osäkerhet om nedskrivningen hamnade på rätt år eller inte. Med slag avser respondenten att det kan uppstå omfattande rörelser mellan olika år på goodwillposten.

4.1.4 Branschfrågor

Gällande skillnader i att hantera goodwill inom olika branscher anser revisor A att det inte finns skillnad i ambitionen, men sedan beror det på vad företaget köper. Inom IT kan det vara

fråga om personal. Hur skall personalen redovisas? Skall man särredovisa personal? Idag får företagen inte särredovisa personal utan personal hamnar i posten goodwill. Revisor A anser att företagen borde skriva mer utförligt hur företaget har tänkt vid förvärvet, t ex är det personal eller programvara som företaget har köpt.

När det gäller skogsbranschen är det viktigt att företaget är överens om vad det är de köper. Är det en tillgång eller rörelse? Om företaget köper ett annat företag, t ex inom skogsbranschen som använder sig av regelverket IFRS 3, då blir det inte så stora justeringar eftersom tillgångarna redan är redovisade till verkligt värde. Om det är tvärtom, ett företag använder sig av IFRS 3 och köper ett företag som inte använder sig av samma regelverk, utan använder Redovisingsrådets rekommendationer, då är tillgångarna redan redovisade enligt anskaffningsmetoden och blir i så fall ett stort övervärde. Skall det då fördelas till fastighetsvärde?

Enlig respondent D finns det inga egentliga skillnader med avseende på hur det hela skall hanteras, men det finns branscher där det redovisas mer goodwill än i andra och där kraven med avseende på goodwill därför borde vara högre ställda. Regelverket som finns i och med IFRS 3 är emellertid stringent och omfattande och det har i processerna att upprätta årsredovisning för 2005 påtalats en del brister med avseende på hanteringen av goodwill. Enligt respondenten beror det främst på vilken ambitionsnivå det finns hos företaget som påverkar graden av dokumentation för goodwill i redovisningen.

Synen på företagsförvärv

Revisor A anser inte att det nya regelverket har haft någon som helst inverkan på företagets syn på företagsförvärv. Medan revisor B anser att olika typer av förvärv beror på vilken kontroll företagen har över sina tillgångar. B menar att redovisningen inte skall styra företagets val när det gäller att köpa ett annat företag och att det finns spekulationer om hur uppköp av företag genomförs. Enligt D är det framförallt de omfattande krav som ställs på öppenheten för de genomförda förvärven som kommer att få påverkan på företagets syn.

Respondenten C tror inte att det kommer att bli någon större framtida skillnad i jämförelse med hur det var innan IFRS 3 gällande antalet företagsförvärv. Men han tror sig veta att redovisningsfrågorna har fått en större påverkan nu än innan då de stora bolagen beaktar redovisningsfrågornas effekter på resultatet mer idag.

4.1.5 Tillförlitlighet

Enligt revisor A har tillförlitligheten ökat mycket eftersom företagen har egna bedömningar, man bildar sig egna uppfattningar som användare. Därmed har tilläggsinformationen också ökat i årsredovisningarna som är ett krav i och med införandet av IFRS 3. Samtidigt har också osäkerheten ökat eftersom företaget använder sig av egna bedömningar. Detta ligger i linje med revisor C's uppfattning, där han också anser att tillförlitligheten ökat genom att företaget har egna uppfattningar.

En stor bakomliggande orsak till varför tillförlitligheten har ökat anser A är att företagen idag har känslighetsanalyser som varnar när det föreligger en risk för nedskrivning. Detta är en nyhet som kom i samband med implementeringen av IFRS.

Tvärt emot A och C tycker revisor B att tillförlitligheten absolut inte har ökat, men däremot anser B att transparenzen har ökat på grund av att det finns mer information. D tycker på sätt

och vis som B att tillförlitligheten inte har ökat, men att detta inte betyder att någon annan god sed än IFRS skulle vara bättre. Ett visst mått av osäkerhet får antas vara tillåtet.

4.1.6 Jämförbarheten

Revisor A och D anser inte att jämförbarheten har ökat ännu. A anser dessutom att företagen behöver ta mer hjälp utav fler externa specialister för att klara sig ut ur vissa situationer, vilket revisor A tycker kan anses vara kritik till regelverket. Däremot tycker revisor B att jämförbarheten bör ha ökat.

4.1.7 Rättvisande bild

Revisorerna i intervjuerna tycker att det nya regelverket ger en rättvisande bild. Revisor C säger att redovisningens rättvisande bild är god om det ger en bra bild för läsaren, men säger samtidigt att det är viktigt att vara medveten om att redovisningen lätt kan manipuleras om det kommer fram för mycket subjektiva åsikter.

4.2 Sammanställning av årsredovisningarna

Av de fem skogsföretagen var det endast tre som hade goodwill och av alla 19 IT-företag var det 17 som hade goodwill.

4.2.1 Andel goodwill i relation till totala tillgångar

För att jämföra goodwill mellan de två utvalda branscherna är det väsentligt att mäta respektive företags goodwillpost i relation till dess totala tillgångar. I och med detta kan författarna visa på de skillnader som finns i de utvalda branschernas goodwillposter före och efter IFRS 3. Detta medför att läsaren får en uppfattning om goodwillpostens storlek i respektive bransch.

För att kunna jämföra branscher är det relevant att mäta goodwillposten i förhållande till dess totala tillgångar. I figurerna nedan ses spridningen mellan olika företag i skogs- och IT-branschen. Som synes är spridningen mellan IT-företagen mycket större än bland skogsföretagen.

	Goodwill genom totala tillgångar (%)		
	2004	2005	Förändring (%-enheter)
Företag inom skogsindustrin			
Holmen	1,85	1,82	-0,03
Stora Enso skog	4,80	5,32	0,51
SCA	13,64	14,66	1,02
Företag inom IT branschen			
Acando	22,34	22,76	0,42
Addnode	46,43	35,08	-11,35
Connecta AB	21,59	19,30	-2,29

Cybercom Groupe Europé	27,98	36,92	8,94
Enea	-	18,27	18,27
HiQ	43,93	33,27	-10,66
Know IT	19,82	38,41	18,59
Mandator	15,28	18,51	3,23
Modul 1 Data	22,59	29,65	7,06
No COM	15,75	32,08	16,33
NOVOTEK	11,66	13,56	1,90
Prevas	9,20	14,57	5,36
Proact IT Group	16,54	16,36	-0,17
Semcon	8,08	10,37	2,29
Sigma	-	39,89	39,89
Softtronic B	22,67	22,34	-0,33
Teleca	54,96	54,67	-0,28

Det lägsta goodwillvärdet är på 1,8 procentenheter under 2005 och under 2004 var det lägsta goodwillvärdet samma som under 2005. Det högsta värdet på goodwill var 2005, 54 procent och under 2004 var det 54,9 procentenheter.

Under 2004 visar det att 5 företag har goodwill mellan 10 till 20 procentenheter och 5 företag som har goodwill mellan 20 till 30 procentenheter, detta är den största intervallen.

4.2.2 Andel goodwill i relation till omsättningen

Denna tabell visar de företag som gjort nedskrivning för år 2004 eller 2005 i relation till nettoomsättningen.

	Goodwillnedsättning/ nettoomsättning (%)		Förändring (% enheter)
	2004	2005	
Stora Enso skog	0,0095	0,0607	0,0512
Addnode	-	0,3449	0,3449
Modul 1 Data	0,0007	-	-0,0007
Teleca	3,7166	-	-3,7166

4.2.3 Avskrivningar

Före IFRS skrev företagen av goodwillposten på 5 år eftersom goodwill ansågs tillhöra immateriella tillgångar. Det fanns dock möjlighet att skriva av goodwillposten till 20 år, detta

var i enlighet med Redovisningsrådets rekommendationer. I författarnas undersökning visade det sig att branscherna hade olika avskrivningstider. Skogsbranschen valde att använda sig av den längsta avskrivningstiden, det vill säga 20 år, medan IT-företagen valde kortare tid.

Avskrivningstid	Antal företag
3-10 år	3
5 år	3
5-10 år	6
10 år	3
20 år	4

Företag	Avskrivningstid
Acando	10 år
Addnode	3-10 år
Connecta AB	5 år
Cybercom Groupe Europé	5- 10 år
HiQ	10 år
Know IT	3 - 10 år
Mandator	5 - 10 år
Modul 1 Data	5 år
No COM	5 - 10 år
NOVOTEK	5 - 10 år
Prevas	5 år
Proact IT Group	5 - 10 år
Semcon	5 - 10 år
Sigma	10 år
Softtronic B	20 år
Teleca	20 år
Holmen	20 år
Stora Enso skog	3 - 10 år
SCA	20 år

4.2.4 Nedskrivningstest

Enligt IAS 36 skall börsnoterade företag göra nedskrivningar av goodwill när det finns indikationer på att goodwill behöver skrivas ner.

Vid nedskrivning av goodwillvärdet måste återvinningsvärdet för den kassagenererande enheten uppskattas och jämföras med det redovisade värdet som är hänförbart till den kassagenererande enheten⁵⁴. Av de företag författarna granskade visade det sig att alla företagen redovisade efter standarden då det gällde nedskrivning av goodwill.

Det visade sig att under 2004 var det fyra stycken IT-företag och under 2005 var det endast ett IT-företag som gjorde nedskrivning.

Endast ett företag gjorde nedskrivning under 2005 för IT-branschen.

4.2.5 Goodwill

Koncernredovisningar har presenterats i alla de granskade företagen som därmed har genomförts i enlighet med förvärvsmetoden.

Samtliga bokslut innehåller utförliga definitioner om vad goodwill är. Företagen redogör också för hur goodwillposten har uppstått samt för de nya värderingsreglerna beträffande goodwill.

Var och en av de granskade företagen redovisar information om goodwillpostens fördelning. 19 stycken företag har redovisat goodwillposten separat från immateriella tillgångar i sina balansräkningar.

4.2.6 Redovisningsprinciper

Av alla företag som författarna har granskat visar det sig att samtliga 19 företag informerar om de nya IFRS-standarderna i sina årsredovisningar. Företagen beskriver vad det har inneburit för dem inför implementeringen av IFRS samt vilka nya grundreglar som används i redovisningen. Alla företagen beskriver de avgörande skillnaderna mellan de tidigare reglerna och de nya principerna. Dock visade det sig vid granskningen att ett flertal företag varit mer detaljerade än andra i sina årsredovisningar.

⁵⁴ Guiden till IFRS

5 Analys

I detta kapitel analyseras de resultat författarna kommit fram till i empirin och i den teoretiska referensramen.

5.1 Inledning

Resultatet från intervjuerna och granskningen av årsredovisningen som presenterades i empirikapitlet kommer i detta kapitel att analyseras utifrån teorikapitlets referensram. Utifrån uppsatsens syfte kommer tidigare kapitel att knytas ihop med författarnas egna tankar och åsikter som uppkommit under empirin och den teoretiska referensramen.

Kapitlet utgår från uppsatsens frågeställningar:

*Hur redovisar IT företag och skogsindustri goodwill före och efter införandet av IFRS 3?
Finns det några skillnader mellan branscherna i redovisningen?*

5.2 Tillbakablick i redovisningen

Den främsta fördelen som respondenterna såg med Redovisningsrådets rekommendationer var enkelheten i att tillämpa dem. Eftersom kravet på den lämnade informationen var lägre behövde företagen inte i samma utsträckning undanta lika mycket personal för att producera de finansiella rapporterna vilket medförde lägre redovisningskostnader. Dessutom ansåg revisorerna att de äldre rekommendationerna inte var lika tidskrävande att genomföra i jämförelse med nuvarande standarder. Bolagen behövde inte heller i samma omfattning använda sig utav externa specialister då redovisningen inte heller var fullt så komplex.

Men enkelheten i färre krav var också till dess nackdel eftersom avsaknaden av information gav upphov till brist på tydlighet. Detta medförde enligt revisorerna att praxisen aldrig kom att tillämpas fullt ut. Goodwillposten, som uppkom efter ett förvärv, fick ofta ett högre värde med Redovisningsrådets rekommendationer då informationen som gavs inte var tillräckligt specificerad. Bristen på upplysning om hantering av företagsförvärven i RR medförde dessutom en osäkerhet gällande vad företagen egentligen betalade för. Intressenterna av de finansiella rapporterna kunde tidigare inte i samma utsträckning urskilja vad som egentligen låg bakom det betalda beloppet vid ett enskilt företagsförvärv. Med detta som bakgrund kan författarna se att intressenternas ställning gentemot redovisningsproducenterna har förbättrats sedan införandet av IFRS 3.

Författarna såg i sin granskning av årsredovisningar stora skillnader mellan de olika branscherna på den avskrivningstid som tillämpades innan IFRS. IT-företagen hade generellt en kortare avskrivningstid, vilket författarna anser troligtvis beror på företagets olika tillgångsinnehåll. Skogsföretagen tillgångslag är skog och maskiner medan IT företagets tillgångar i större utsträckning består av varumärke, patent och kunskap.

5.3 Det nya regelverket

Förhoppningarna hos respondenterna i undersökningen inför lanseringen den 1 januari 2005 var att företagen skulle tillgodoräkna sig och dra nytta av de nya rekommendationerna på ett mer fullständigt sätt än i tidigare redovisningar.

Gemensamt ansåg respondenterna i uppsatsen att erfarenheten idag börjar bli allt bättre gällande hur redovisningen skall utföras i enlighet med de nya standarderna. Dock skiljer sig uppfattningen om hur långt kunskapen hos företagen egentligen kommit. En av de tillfrågade revisorerna bedömer att det idag finns bra kunskap och att bolagen har mognat betydligt efter nästan två år med regelverket. Samtidigt anser en annan respondent att företagen inte riktigt har tagit till sig IFRS ännu och då främst IFRS 3. Detta förmodligen till följd av att bolagen vill undvika de stora effekter som kan uppkomma vid införandet av nya standarder. Författarna anser att det i dagsläget inte går att dra alltför stora slutsatser eftersom införandet av regelverket fortfarande är inne i ett tidigt skede. Men genom att studera införandet och dess konsekvenser av SFAS 141 och 142 i USA kan kunskapen om IFRS 3 öka anser författarna, även om det amerikanska regelverket infördes under andra ekonomiska förhållanden än det europeiska.

Enligt revisorerna har företag generellt efter införandet fått en förbättrad kunskap om företagsförvärv då de numera har en skyldighet att redovisa de immateriella tillgångar som går att identifiera vid förvärvet som fristående tillgångar. Samtidigt är revisorerna ense om att det idag är svårare att genomföra ett förvärv eftersom detaljeringsgraden är så pass mycket högre gällande tilläggsinformation jämfört med tidigare. En revisor i undersökningen påpekar att nackdelen med mer tilläggsinformation också kan medföra subjektiva bedömningar och om informationen dessutom är felaktig kan intressenterna få en missvisande bild av företaget.

Revisorerna i studien är överens om att regelverket är komplext då det är både omfattande och konsekvent författat. Det beror också på att det under processerna med att upprätta årsredovisning för 2005 har påtalats en del brister, däribland hanteringen av goodwill. Men respondenterna är för övrigt oense om huruvida det ännu går att dra några egentliga slutsatser av införandet på den korta tid som hittills gått.

5.4 Goodwill

Respondenterna i uppsatsen är oeniga om riktigheten i att förbjuda avskrivning av goodwill eller inte, vilket även återspeglas i den forskning om ämnet där meningarna går isär. Nackdelen med ett förbud mot avskrivning är att osäkerheten kring värdet på goodwill troligtvis kommer att öka eftersom tillgångens nyttjandeperiod är på obestämd framtid. Konsekvenserna blir enligt en revisor att det kan uppstå omfattande rörelser på värdet mellan olika år i goodwillposten. Men författarna bedömer att detta är för tidigt att dra några slutsatser av, eftersom det kommer att ta några år till innan detta går att utläsa om detta verkligen stämmer. I dagsläget går det inte att upptäcka någon större skiftning mellan de två år som granskats i författarnas undersökning av årsredovisningar.

Om företagens nedskrivningsprövning på goodwill under längre period inte visar på ett behov av nedskrivning kommer det att medföra framtida goodwillposter med långvarig ekonomisk livslängd. Det kommer också att medföra ökad svårighet att redogöra för restvärdet på goodwillposten. Författarna anser att även om goodwillposter numera har en livslängd på ovisst framtid, så kommer goodwillpostens värde och därmed även dess betydelse på sikt att marginaliseras i relation till företagets övriga tillgångar, eftersom inflationen kommer att påverka dess värde.

Den kostnad som uppkom efter avskrivningen uteblir numera i resultaträkningen, vilket kommer att medföra ökade resultat om inga nedskrivningar genomförs. En revisor i uppsatsen menar att förbjuda avskrivning planerligt är konceptuellt rätt samtidigt som han på samma gång kan se kommande svårigheter med att testa framtida kassaflöde. Problemen uppstår när externt upparbetad goodwill med tiden blir svår att hålla isär från den interna upparbetade goodwillposten, eftersom det i IFRS 3 inte är tillåtet att aktivera internt upparbetad goodwill.

En av de tillfrågade revisorerna, med erfarenhet från införandet av SFAS 141 och SFAS 142 i USA några år tidigare, tyckte sig se likheter mellan Sverige och USA inför införandet. Revisorn tyckte sig också i efterhand faktiskt kunna urskilja att samma problem som företagen i USA upplevt gällande nedskrivning av goodwill även här skapade samma svårigheter om än i något förmildrad form.

I den teoretiska referensramen beskrivs en undersökning, som genomfördes i USA vid införandet av FASBs regelverk, gällande nedskrivning av goodwill. Där framgår det av undersökningens upphovsmän att de anser att den främsta orsaken till de stora beloppen på nedskrivningarna var den svikande konjunkturen.⁵⁵ Då IFRS 3 infördes i Sverige 2005 var konjunkturen den motsatta med företag som upplevde en ökad efterfrågan på sina produkter och koncernernas aktiekurser steg. Författarna anser att detta är en bakomliggande orsak till att Sverige fick en så pass mild övergång vid införandet. Det var exempelvis mycket få företag i vår granskning av årsredovisningarna som genomförde en nedskrivning av sin goodwillpost överhuvudtaget. Författarna tror även att det i och med att det råder högkonjunktur så kan företagen ha för höga förväntningar och vara för optimistiska på de framtida kassaflödena. Därmed kan problem uppstå om konjunkturen vänder och inte enheterna genererar de intäkter som företaget hade beräknat sedan tidigare.

Författarna bedömer att en eventuell nedskrivning på goodwillposten för ett företag i en konjunkturuppgång dessutom skulle skada dess rykte i högre grad än i jämförelse med en nedskrivning under en lågkonjunktur. Det skulle troligtvis väcka större uppmärksamhet bland intressenter av de finansiella rapporterna att ett företag inte kan hålla ställda förväntningar i en högkonjunktur än under en lågkonjunktur, då det är mer allmänt accepterat att inte kunna nå de finansiella målen vid en lågkonjunktur. Analytiker skulle börja tvivla på att företaget verkligen hade framtida möjlighet till att generera intäkter på sin goodwillpost när de inte ens klarar detta i en högkonjunktur. Därmed skulle även företaget riskera en fallande aktiekurs, som kanske skulle vara procentuellt högre än om den genomförts under en lågkonjunktur. Detta tror författarna har bidragit till att det genomfördes så få nedskrivningar under 2005.

Författarna kan även se andra orsaker till varför det var så få företag i författarnas granskning av årsredovisningar som gjorde nedskrivning år 2005. Anledningen kan bero på att de fram till och med 2004 skrev av tillgången i en för hög avskrivningstakt, vilket medförde att värdet på goodwillposten redan var undervärderat. Därmed ansågs nedskrivning inte var nödvändigt i de nedskrivningstester som företagen gjorde under 2005.

5.5 Branschfrågor

Respondenterna i empirin är oeniga om huruvida det egentligen finns skillnader på ambitionen gällande goodwillredovisning hos olika företag. Men de är överens om att det i

⁵⁵ Huefner och Largay, 2004

stor utsträckning beror på vilken typ av företag som förvärvas. En revisor bedömer att ambitionen från början är lika hög hos alla företag, men att det sedan uppstår skillnader eftersom tillgångarna i det förvärvade företaget skiljer sig åt. Inom IT-företag med koncentrerad på konsultföretag blir det den immateriella tillgången och då främst personal som är problematisk att redovisa. Företagen får inte särredovisa posten personal i immateriella tillgångar utan det ska redovisas tillsammans med de övriga tillgångar som ingår i goodwillposten. Företag inom skogsbranschen däremot innehar en tillgångsmassa som till större andel består utav materiella anläggningstillgångar, vilket till skillnad från personal ska redovisas separat från goodwillposten i materiella anläggningstillgångar. Detta borde enligt författarna medföra en generell högre andel goodwill i de IT-företag som genomfört förvärv inom branschen. Detta påvisas också i den granskning av årsredovisningarna som författarna genomförde.

I och med införandet av IFRS 3 ställs det numera högre krav på tilläggsinformation, vilket har ökat pressen ytterligare på den information som företagen ger ut gällande företagsförvärv i sina finansiella rapporter. En av respondenterna anser att företagen och då IT-företagen i synnerhet borde beskriva mer utförligt än vad som sker idag om hur företaget tänkt vid förvärvet. Särskilt med tanke på att deras goodwillpost i vissa fall kan vara förhållandevis stor i relation till både omsättningen och till deras totala tillgångar som empirin visar på. Revisorn nämner särskilt att IT-företagen bör utveckla sitt resonemang kring goodwill som består av programvara och personal för att förtydliga dessa eftersom det kan råda stor osäkerhet i fråga om deras förmåga att generera framtida intäkter. Detta medför att intressenterna av företagets finansiella rapporter kan få en korrekt bild av den ekonomiska ställningen i företaget. Författarna anser dock att det kan vara en svår balansgång för ett företag, för samtidigt som informationsutlämningen ska förmedla en rättvisande bild måste företaget beakta vilken nytta och eventuella fördelar den här informationen kan ge företagets konkurrenter. Författarna bedömer att noterade företags konkurrenskraft har försämrats i jämförelse med onoterade efter införandet av IFRS3, eftersom kraven på information har ökat ytterligare.

I empirin framkom problematiken kring företagsförvärv i skogsbranschen, som uppkommer då något av företagen inte redovisar i enlighet med IFRS 3. Om de inblandade parterna vid ett förvärv tillämpar IFRS 3 så uppstår det inte några större värderingsproblem vid samgåendet eftersom tillgångarna redan då är redovisade till verkligt värde. Men om det i stället är ett av företagen som inte är börsnoterat och redovisar enligt Redovisningsrådets rekommendationer uppstår det problem eftersom dess tillgångar då är redovisade till anskaffningsvärde. Vid en sådan situation kan det skapas ett stort övervärde på tillgången och utseendet på det förvärvade företagets redovisning förändras.

Revisorerna är oeniga om i vilken grad det nya regelverket påverkat företag gällande synen på företagsförvärv. En av revisorerna kan inte se att implementeringen av IFRS 3 gjort någon skillnad alls för företagen. Medan de övriga kan se lite olika faktorer som de anser har eller kommer att få betydelse. En orsak som nämns är de omfattande krav som ställs på öppenheten som tros få en påverkan på företagets syn. En annan är de effekter som redovisningen kommer att få på årets resultat på grund av att det inte längre är tillåtet med avskrivning på goodwillposten. Men de nämnda faktorerna till trots tror revisorerna att det varken kommer att resultera i fler eller färre förvärv än tidigare. Men en av respondenterna förtydligar dock att den främsta faktorn är att de större företagen idag är mer medvetna om den resultatpåverkan som goodwill har, vilket inte var lika påfallande förut. Författarna kan förstå företagets

intresse utav detta eftersom en eventuell nedskrivning av goodwill ger signaler till aktiemarknaden att företaget inte kan leva upp till de ställda förväntningarna och därmed riskerar företaget en försämrad aktievärdering. Författarna anser dessutom att den nettoförsämring på resultatet som uppstår då det genomförs en nedskrivning påverkar att företagen inte genomför nedskrivningsprövningarna som de borde. Därför anser författarna att fokus på nedskrivningsprövningar bör stärkas och oberoende prövningar bör genomföras i en större utsträckning för att säkra investerarnas intressen.

5.6 Tillförlitlighet

Kriteriet för tillförlitlighet beskriver redovisningens förmåga att avbilda den ekonomiska verkligheten i ett företag. Lanseringen av IFRS 3 har enligt en av uppsatsens intervjupersoner gett ett betydligt ökat mått av tillförlitlighet. Motivet till detta är att företagen beskriver sina egna uppskattningar mer ingående, vilket medför att läsaren av dokumenten kan bilda sig en uppfattning om den företagsekonomiska situationen i bolaget. Men, som författarna tidigare har påtalat i uppsatsen, ger detta även en ökad risk för subjektivitet från företagens sida, då de kan vilja kommunicera sig själva. Respondenten tycker dessutom att tillförlitligheten har ökat i och med att användandet av nedskrivningsprövningar av goodwill genomförs årligen och då i förväg varnar när det föreligger en risk för nedskrivning.

Författarna anser att IFRS 3 har medfört en mer komplex redovisning gällande företagsförvärv, men författarna tror samtidigt att den ökade tillförlitligheten kommer att hjälpa företagen i sin framtida konsolidering.

Några av revisorerna i empirin är tveksamma till om tillförlitligheten verkligen har ökat i redovisningen. En är direkt emot det och säger att så inte är fallet, utan menar att det är transparensten som har ökat och inte tillförlitligheten. En annan revisor håller delvis med om detta tänkesätt, men kan samtidigt inte urskilja att det finns någon annan standard som passar bättre. Vi som författare är utav uppfattningen att en viss osäkerhet bör finnas i tilltron till de finansiella rapporterna, eftersom det kan leda till ökad uppmärksamhet från intressenternas sida och därmed ökar möjligheten till att undvika subjektiva bedömningar från företagen.

5.7 Jämförbarhet

Läsaren ska av de finansiella rapporterna både ha möjlighet till att utläsa jämförelser över tid för ett och samma företag, men också kunna jämföra finansiella rapporter mellan olika företag. Revisorerna är tveksamma till om jämförbarheten egentligen har ökat. En av dem framför att jämförbarheten borde ha ökat medan en annan är mer kritiskt inställd till regelsamlingen gällande jämförbarheten. Han kan i dagsläget inte observera någon speciell ökning. Författarna anser att komplexiteten i redovisningen på kort sikt ökar under övergångsperioden vilket minskar överblicken och därmed även jämförbarheten.

Författarna anser också att det kommer att ta tid innan det är möjligt att jämföra samma företag över tid för att spå framtida prognoser och att tidsperioden på två år, som det har gått sedan övergången till IFRS, är alltför kort för att prognosen skall bli tillförlitlig.

5.8 Rättvisande bild

Intervjupersonerna är eniga om att det nya regelverket har ökat den rättvisande bilden av företaget i redovisningen. Rapporterna från bolagen anses i hög grad innehålla den information som det är tänkt att de ska informera läsaren om. Därmed visar de ekonomiska händelserna hur händelseförloppet gått tillväga.

6 Slutsatser

I detta kapitel besvaras uppsatsens frågeställning och författarna ger även förslag på fortsatt forskning.

Hur redovisar IT företag och skogsindustri goodwill före och efter införandet av IFRS 3?

Företagen redovisar numera sin goodwillpost i enlighet med standarden IFRS 3, vilket har medfört stora förändringar i hanteringen och synen på goodwill. Den tidigare avskrivningen har numera ersatts av nedskrivning och dessutom är det idag högre krav på information om tillgångarna. Författarna bedömer att intressenternas ställning gentemot producenterna av redovisningen har förbättrats sedan införandet av IFRS 3 samtidigt som mer information också ökar risken för subjektiva bedömningar.

En effekt av införandet har blivit att goodwillposten numera ses som en tillgång på obestämd framtid med ett konstant värde om inga nedskrivningar genomförs. Detta till trots, tror författarna att postens värde på sikt kommer att marginaliseras i sin relation till övriga tillgångar i företaget, eftersom inflationen automatiskt kommer att medföra en nedsättning på värdet. Författarna är även av den åsikten att storleken på goodwillvärdet vid ett förvärv på sikt kommer att minska, eftersom alla identifierbara immateriella tillgångar inte får redovisas i goodwillposten.

Författarna anser att det framförallt är högkonjunktur som är den bakomliggande orsaken till att det endast var ett fåtal företag i författarnas granskning av årsredovisningen som genomfört en nedskrivning sedan införandet av regelverket. Författarna bedömer att det är en större prestigeförlust för företagen att inte öppet redovisa att företaget inte kan infria de ställda ekonomiska förväntningarna under en konjunkturuppgång. Detta har medfört att granskade företag i stort sett har samma värde på goodwill som innan IFRS.

Finns det några skillnader mellan branscherna i redovisningen?

Det finns inga egentliga skillnader mellan de olika branschernas sätt att hantera goodwill utan det är framförallt skillnaden på vilken tillgångsmassa som det förvärvade företaget har. Om det förvärvade företaget har tillgångar som kan redovisas separat så minskar värdet på goodwill. Eftersom skogsföretagen generellt förvärvar företag med tillgångar, som i högre grad kan hänföras till materiella anläggningstillgångar har de automatiskt ett lägre värde på sin goodwillpost. Detta synliggörs även i författarnas granskning av årsredovisningar från de olika branscherna.

IT-företagen består istället av en större andel immateriella tillgångar varav posten personal inte får särredovisas från goodwill, eftersom det är svårt att fastställa ett egentligt värde på företagets personal. Detta medför att goodwillposten vid ett förvärv där det ingår stora tillgångsposter som inte redovisas enskilt har ett högre värde. Detta påvisas också i den granskning av årsredovisningarna som författarna genomförde.

6.1 Förslag till vidare forskning

Redovisningsarbetet i enlighet med IFRS är ännu i introduktionsfasen och det är svårt att tolka vilka egentliga konsekvenser som införandet har haft på de svenska börsnoterade företagens rapporter. Det vore därför intressant att utföra en liknande undersökning om ett par år då skillnaderna troligtvis är större men då också jämföra om införandet var annorlunda än i USA. Det skulle också vara intressant att undersöka om företagen hanterar posten för goodwill annorlunda under en lågkonjunktur. En undersökning om huruvida företagen utvecklas i att specificera sin goodwillpost skulle också vara intresseväckande, samt genomföra en granskning om företagen har ökat användningen av externa redovisningskonsulter i och med IFRS.

6.2 Slutord

Författarna har haft begränsade kunskaper om ämnet i inledningsfasen av uppsatsen, men har under arbetets gång utvecklat omfattande kunskaper gällande IFRS och tycker vid uppsatsens slut att det har varit både intressant och allmänbildande. Författarna trodde vid uppsatsens början att det skulle vara en större skillnad i synsättet på goodwill hos de olika branscherna, men har under arbetet reviderat denna åsikt till att det beror på vilken typ av tillgångsmassa som det förvärvade företaget innehar istället för vilket synsätt som är det avgörande för storleken på goodwillposten som skapar skillnader i de olika branscherna.

7 Litteraturlista

Arnell, Göran (2004). *Nya regler för redovisning av goodwill*. KPMG Stockholm 2004-04- 06
www.kpmg.se./pages/101345.html.

Artsberg, K. (2005), *Redovisningsteori, - policy och praxis*, Malmö, Liber, ekonomi, ISBN 91-47-04326-1

Arvidsson, Hansson, Linqvist, (2001), *Företagets- och räkenskapsanalys*, Lund, Studentlitteratur, ISBN 91-44-01151-2

Axelman, L. Phillips, Wahlquist, O. (2003) *IAS/IFRS 2005* Stockholm, ISBN 91- 87178-53-2

Backman, J. Rapporter och uppsatser, (1998), *Rapporter och uppsatser*, Lund, Studentlitteratur, ISBN 91-44-00417-6

Eriksson; L. (2002), *Koncernredovisning*, (Upplaga 10), Lund, Studentlitteratur, ISBN 91-44-02246-8

Epstein Berry J., Mirza Abbas A. (2004), *Wiley IAS 2004: interpretation and application International Accounting and Financial Reporting Standards*. Chichester Wiley

FAR (2005). FAR: s samlingsvolym del 1. Stockholm: FAR Förlag AB

Holme, I, M. Solvang, B K. (1997) *Forskningsmetodik – Om kvalitativa och kvantitativa metoder*, Lund, Studentlitteratur, ISBN 91 – 44 – 03420 – 2.

Huefner, R Largay III, J (2004).*The effect of New Goodwill Accounting Rules on Financial Statesment*, The CPA Journal

Internationell redovisningsstandard i Sverige IFRS/IAS 2006. (2006) Stockholm, FAR Förlag.

Smith, D. (2006) *Redovisningens språk*, (Upplaga 3), Lund: Studentlitteratur, ISBN 91- 44 – 04493 -3

Jansson, T. Nilsson, J. (2004) *Redovisning av företagsförvärv enligt IFRS innebär omfattande och väsentliga förändringar*, Balans nr.8 – 9

Lönnqvist, R (2005) *Årsredovisning i koncerner*, (Upplaga 3), Lund: Studentlitteratur, ISBN 91- 44 - 03899 -2

Nilsson, S. (1999), *Redovisningens normer och normbildare*, Lund: Studentlitteratur, ISBN 91- 44 - 01006 -0

Nilsson, S-A (1998), *Redovisning av goodwill- Utveckling av metoder i Storbritannien, Tyskland och USA* (Doktorsavhandling).Lund: Lund University Press

Nobes Christopher, Parker Robert (2004), *Comparative International Accounting*, 8 uppl. London, Pearson Education

Reason, Tim. (2003). *Goodwill to All Pieces*, CFO, Vol. 19, Issue 9

Statens offentliga utredning, SOU 2004:146

Wennberg, I. (2001). *Goodwill- en restpost som inte minskar i värde*. Balans 11, s53-54

7.1 Intervjuer

Ernst & Young, 2007-12-07 via e-post

Deloitte, 2007-11-27

Lindebergs Grant Thornton, 2007-11-23

ÖhrlingsPricewaterhouseCoopers, 2007-11-29

7.2 Figurförteckning

Figur 2, Artsberg

Figur 3, Deloitte, *Guide till IFRS*

7.3 Årsredovisningar, 2004 och 2005

Acando

Addnode

Billerud

Connecta AB

Cybercom Groupe Europé

Enea

HiQ

Holmen

Know IT

Mandator

Modul 1 Data

No COM

NOVOTEK

Prevas

Proact IT Group

SCA

Semcon

Sigma

Stora Enso skog

Softtronic B

Sveaskog

Teleca

Bilaga 1

Intervjufrågor

Bakgrundinformation

1. Namn
2. Utbildning
3. Hur länge har Ni arbetat som revisor?
4. Vilka arbetsuppgifter och befattning har Ni inom företaget?

RR 1:00

5. Vilka fördelar ser ni att det fanns med RR 1:00?
6. Vilka nackdelar ser ni att det fanns med RR 1:00?

IFRS

7. Vad hade Ni för förväntningar på IFRS 3 innan införandet?
8. Vad har Ni för erfarenhet gällande IFRS 3 idag?
9. Vilka fördelar finns det med införandet av IFRS 3
10. Vilka nackdelar finns det med införandet av IFRS 3

Goodwill

11. Vad anser Ni vara de största skillnaderna gällande goodwill innan och efter IFRS?
12. Vad anser Ni om den nya redovisningsregeln om goodwill?
13. Vilka problem för företagen anser Ni att det finns gällande goodwill i och med införandet av IFRS 3?
14. Vilka problem har haft störst konsekvens för företagen gällande goodwill anser Ni?
15. Hur har Ni i så fall hanterat problemen?
16. Hur bedömer Ni om en eventuell nedskrivning av goodwill är riktig?
17. Vilka problem kan Ni i egenskap som revisor mötas av vid granskning av en nedskrivningsprövningen?
18. Har Ert arbete som revisor berörts i och med de nya reglerna?

Branschfrågor

19. Anser Ni att det finns skillnader i olika branscher gällande hanteringen av goodwill?
20. Har de nya reglerna någon inverkan på företagsförvärv anser Ni och finns det skillnad mellan branscherna?
21. Tror Ni att IFRS 3 kommer att ge fler/färre företagsförvärv än tidigare?
22. Tycker Ni att tillförlitligheten har ökat för företagens årsredovisningar i och med IFRS och finns det branschskillnader?
23. Har jämförbarheten mellan företag ökat och finns det branschskillnader?

Avslutande fråga

24. Anser Ni att den nya standarden att hantera goodwill har gett en mer rättvisande bild?